

Een turbulent jaar met glorende hoop

Corona heeft op tal van manieren ons leven overhoop gegooid. Op het moment waarop deze bijdrage wordt afgesloten (begin december), gloort er hoop op werkende vaccins begin volgend jaar. We gaan zien of die hoop wordt verwezenlijkt. En of zaken die zijn blijven liggen dan weer opgepakt kunnen worden.

In deze nieuwsbrief

pagina 01 Een turbulent jaar
pagina 03 Actievoeren kan ook leuk zijn
pagina 05 In memoriam Klaas den Hartog
pagina 05 Runderpest
pagina 08 Schaatsen op het Gein

pagina 09 De nieuwe stal van Hans van Lint
pagina 10 Paddenstoelen langs het Gein
pagina 11 Aardpeer
pagina 12 Email adressen
pagina 12 Colofon

De SHG Nieuwsbrief verschijnt ook elektronisch. Kijk op: www.spaarhetgein.nl

Geef ook uw e-mail adres door. Zie de achterkant van dit nummer voor meer informatie.

Geen post

Gevolgen van corona voor onze vereniging zijn ook te noemen. Het verzorgen van de Nieuwsbrief van juni was niet doenlijk. Het rapen, vouwen, bestickeren en plakken van postzegels is een gezellige klus, die echter altijd in een kleine ruimte met een groep mensen plaatsvindt. Kon niet dus. Omdat de redactie dit jaar niet wilde afsluiten zonder ook maar één Nieuwsbrief, heeft zij het zo georganiseerd, dat u deze kerstvakantie toch wat te lezen heeft. Hulde aan Gay en Tjebbe! Ook de contributiebrief voor 2020 heeft u nog tegoed. Ook hier wrekt zich de tot nu toe bewust verkozen gewoonte om de leden van tijd tot tijd van papieren post te voorzien. Het idee is dat de binding vergroot, maar in deze barre tijd was een up-to-date mailbestand wel handig geweest. Een punt van aandacht. Blijft u alstublieft helpen met het verzamelen van uw mailadres!

Geen ledenvergadering

Ook is er dit jaar om de bekende reden geen ledenvergadering georganiseerd. Dat is zelfs in strijd met onze Statuten! Een ledenvergadering met Zoom leek ons echter wat al te lastig voor veel van onze leden. Vervelend want er was best het een en ander te bespreken.

Geen windmolens?!

Een van de onderwerpen waarover we hadden kunnen vergaderen, betreft de windmolens in en om het Gein. Via de website spaarhetgein.nl en soms zelfs de landelijke pers kon u lezen dat er veel weerstand tegen de mogelijke komst van zeer grote windturbines in het Geingebied bestaat. Een onderneming die leeft van windenergie en een aantal landeigenaren ontwikkelden plannen voor de bouw van steeds grotere megaturbines van maar liefst 240 meter hoogte. Een door een aantal zeer actieve Geinbewoners – veelal ook leden van onze vereniging – gestarte online petitie heeft enkele duizenden (!) handtekeningen opgeleverd. De groep heeft zich georganiseerd in een formele stichting met een eigen website. Het bestuur van Spaar het Gein steunt de doelstelling van deze stichting: géén megaturbines in het Geingebied. Het bestuur werkt samen met de stichting, maar hecht eraan de verantwoordelijkheid voor de wijze en de momenten waarop naar buiten wordt getreden, in eigen hand te houden. De beide organisaties respecteren en versterken elkaar. Het bestuur heeft grote waardering voor de inzet van de vrijwilligers van de stichting. Graag beveel ik u het interview met Anja Rutgers van der Loeff elders in deze Nieuwsbrief aan.

Er is inmiddels al veel bereikt. Onze gemeenteraad heeft, nog voordat de zoekgebiedendiscussie zou plaatsvinden, besloten het Geingebied uit te

zonderen als zoekgebied voor grote windturbines. De exacte reikwijdte van het besluit wordt door sommigen ter discussie gesteld, maar het bestuur meent dat de bedoeling van de raad voldoende duidelijk is: het gebied tussen de zuidelijke punt en Driemond moet verschoond blijven van megaturbines. We hebben goede hoop dat de raad hier het komend jaar aan vasthoudt!

Een punt van zorg is nog wat omringende gemeenten aan windmolenplannen bedenken. Net als met kerncentrales is men geneigd dit soort ongein aan de rand van het eigen gebied te plannen. Ons gemeentebestuur is daar ook tegen, dus des te belangrijker is het dat het college er voor zorgt dat het zelf het goede voorbeeld geeft. Waar mogelijk spreekt Spaar het Gein ook bij buurgemeenten in om haar standpunt uit te dragen.

Ten overvloede: dat standpunt luidt dat het Geingebied te veel bijzondere landschappelijke en cultuurhistorische waarden bezit om uitgerekend in dat deel van de gemeente de rode loper voor megaturbines uit te leggen. Het gaat hier niet om nimby-gedrag van een aantal bewoners, maar om breed verzet van enkele duizenden Geinliefhebbers uit het Gein en verre omstreken. De afgelopen tijd gaan er steeds meer stemmen op, ook bij adviescolleges die de regering adviseren, om te voorkomen dat er een hagelslag aan wind- en zonnepaneelplannen over ons landschap wordt uitgestrooid. Wind op zee is bijvoorbeeld veel rendabeler voor windmolens en laten we eerst maar eens zorgen dat we zonnepanelen op daken leggen waar dat kan. En er valt nog veel te besparen aan energiegebruik.

Wilt u reageren?

Stuur een mail naar info@spaarhetgein.nl.

Tot slot wenst Spaar het Gein u een voorspoedig en gezond 2021!

Rien Leemans, voorzitter

Actievoeren kan ook leuk zijn

Interview met Anja Rutgers van der Loeff, wandelend op de Velterslaan

Door Tjebbe de Boer

T: Wat was het moment waarop jullie dachten: nu moeten we in actie komen?

A: In november 2019 zagen we in de nieuwsbrief van Spaar het Gein, dat we al tientallen jaren trouw lezen, dat er dreiging was van zeer hoge windturbines in de Oostzijdse polder. Maar dat alarmeerde ons niet echt, we dachten: als het zover komt, krijgen we voor zoiets belangrijks wel een brief in de bus. Daar vertrouwden we echt op. Bovendien hadden we helemaal geen zin in actie. We hadden ons iets anders voorgesteld van ons pensioen, en van ons nieuwe huis bij de polder in het Geinlandschap, nu mét topisolatie en mét zonnepanelen. Maar in december stond Sietske, de vrouw van de molenaar van de Oostzijdse molen, aan ons Amsterdamse tuinhok. Er zijn serieuze dreigingen, vertelde ze. We begrepen toen meteen dat we over zoiets belangrijks door onze Gein-buren geïnformeerd moesten worden, omdat onze overheid ons niet informeert. We hebben daarna geen moment gearzeld om in actie te komen. Wij Amsterdammers sloten ons aan bij de petitie van Gein – Abcoude. Kort daarna zaten wij Gaasperdammers om de keukentafel en plan-

den we wie naar welke nieuwjaarsbijeenkomst in Amsterdam Zuidoost ging om ons verhaal te vertellen en te flyeren, en waar in Gaasperdam we op straat gingen flyeren. We gingen op bezoek bij de stadsdeelvoorzitter en bij de bestuurscommissie, gingen inspreken in de Stopera en lieten ons adviseren door een groep mensen die meer verstand had van politiek en van actievoeren dan wij.

T: Wie zijn jullie, vanuit Zuidoost

A: De kern, dat zijn Arthur, met strategisch en politiek inzicht en analytische pen, Tineke, met degelijke politieke ervaring, die altijd snel en gericht advies heeft over de volgende politieke stap, Klaas, met redactionele feedback en meedenkend over strategieën en aanpak, Piet, die altijd praktische hulp biedt, en ik, alert op kansen die zich aandienen en wie wat kan doen. Want als er één ding is dat we geleerd hebben dan is het dat je kansen moet pakken: om in te spreken, om in gesprek te gaan, om van je te laten zien en horen. Je moet altijd klaar staan.

T: Hoe zien jullie dat achteraf, had het zin om al die kansen te pakken?

A: Nou en of. De volksvertegenwoordigers zijn super belangrijk, zij hebben de politieke ervaring, zij stellen de vragen in de raad, houden het bestuur

scherp en en nemen de beslissingen. Maar ook: elke inspraak en elke afspraak is een kans om te vertellen over ons gebied en over wat er speelt. Velen kennen het gebied niet of nauwelijks. We laten kaartjes zien van de dreigingen van windturbines, niet alleen vanuit De Ronde Venen, maar ook vanuit Amsterdam. Dat zijn er wel erg veel bovenop elkaar, daar zijn we het wel over eens. Het betreft volksvertegenwoordigers en besturen niet alleen van De Ronde Venen, maar ook Amsterdam, niet alleen van de provincie Utrecht maar ook Noord-Holland. Want het Geingebied is natuurlijk in alle opzichten een grensgebied. Zelfs de Regionale Energiestrategieën (RES) zijn gescheiden. En als iedereen al die turbines naar de grenzen duwt... dan is het wel belangrijk om te weten dat er aan die grens een uniek gebied ligt.

T: Redden jullie het om bij al die overheden in te spreken?

A: Dat doen we natuurlijk als Stichting Stop Windturbines Geingebied samen met Spaar het Gein. We hebben vanaf het begin al via Sietske een hotline met iedereen in Gein – Abcoude, we houden bij wanneer zich kansen aandienen, kijken wat we kunnen bereiken en spreken af wie waar gaan inspreken. Bij het inspreken zijn er dan politici die goede vragen stellen, je raakt met ze in gesprek en krijgt steun van ze. Voorafgaand aan de meeste inspraken schrijven we brieven aan raadsleden of zetten we inspraaknotities bij de gemeente online.

T: wat hebben jullie geleerd

A: Je wordt vanzelf heel direct, dat moet ook wel, met zoveel mensen. We merkten hoe leuk het is om samen te schrijven, ook aan de website (www.stopwindturbinesgeingebied.nl). Toen Dimf, Sietske en ik op 1 juli in Mijdrecht gingen inspreken, merkten we dat we ieder een andere invalshoek hadden, samen de spanning opbouwden en een snaar raakten. Dat gaf ons energie. Later gebeurde dat opnieuw op 1 oktober, toen 6 mensen inspraken. Dat was vanwege corona een digitale bijeenkomst, maar ook daar sloten we geweldig op elkaar aan: arts – natuurkundige – boer – molenaar – jurist – ict-er. Ieder vanuit eigen invalshoek en met een eigen deel van het verhaal. In het begin, toen we nog niet in appgroepen zaten, was het actievoeren wat eenzaam en vooral achter de computer. Later, toen we in vier appgroepen zaten, bleek de combinatie van in het echt om keukentafels zitten en tussentijds samen verder denken via de appgroepen, elk met een eigen opdracht, goed te werken. Dat maakte het ook leuker. Je kon ook nog eens lachen, of genieten van fotootjes van iemand die opeens een uil in haar kamer had, of gewoon hoe mooi de zonsondergang was. Want daar houden we allemaal heel erg van, natuurlijk.

T: hoe kwamen jullie op het idee van een wandeling voor politici

A: We kwamen erachter dat veel gemeenten in hun maag zitten met de manier waarop de aanpak via de Regionale Energiestrategieën (RES) de burgers, maar ook de raadsleden, beslissingen door de strot wil duwen. Door onze contacten met Aetsveld (Weesp) en Stichtse Vecht weten we ook dat er gemeenten zijn waarin de raad besloten heeft geen windturbines in de gemeente te willen. We dachten: als we volksvertegenwoordigers van verschillende gemeenten en provincies en van verschillende politieke partijen tijdens een wandeling wat over het gebied vertellen en op de molen uitnodigen, kunnen ze mogelijkheden uitwisselen, elkaar op ideeën brengen, en hun beslissingen afwegen. Dat pakte goed uit. Er ontstond een levendige discussie tussen de politici. Het grappige is dat je eerst als onervaren actievoerder denkt: lobbyen, dat hoort er kennelijk bij, maar hoe moet dat? Maar dan ben je mensen voor een wandeling aan het uitnodigen en raak je met ze aan de praat en dan denk je: lobbyen? Wat een dure term. Wij zijn gewoon in gesprek met onze volksvertegenwoordigers. Dat is waarom het gaat. Je bent dan eigenlijk al aan het lobbyen, voordat je weet wat dat woord betekent. En dat is maar goed ook.

T: waar staan we nu?

A: We hebben nu mooie resultaten, maar dit gaat door. Net zoals al die andere keren. Wie weet dat beter dan Spaar het Gein. Actievoeren blijft nodig, voor grote en voor kleine dingen!

T: hoe staan jullie tegenover duurzame energie

A: 4700 petitie-ondertekenaars hebben verklaard: duurzame energie, ja! Maar geen megaturbines in het unieke Geingebied. En zo is het. Boer Snoek heeft 450 zonnepanelen op zijn schuurdaken, mensen in Abcoude zitten in stichtingen Zon op Alle Daken. Als je alle geschikte Nederlandse daken vol legt heb je elektriciteit voor alle Nederlandse huishoudens. Het is maar een voorbeeld van de vele mogelijkheden. Doe dat eerst! Windturbines tegenhouden in een historisch landschap dat voor onze kinderen bewaard moet blijven voelen we als iets dat moet. We willen niet dat mensen over 60 jaar toch maar liever het vliegtuig pakken voor rust, schoonheid en stilte. Maar de energietransitie heeft haast. Er valt nog een lange weg te gaan en ook dát wordt vervolgd!

Zie: stopwindturbinesgeingebied.nl en spaarhetgein.nl.

In memoriam Klaas den Hartog

Op 17 oktober jl. is een van de markantste Geinbewoners, Klaas den Hartog, overleden op 97-jarige leeftijd. Er zullen maar weinig buurtbewoners zijn die hem niet kennen want hij was immers een opvallende man die de laatste jaren met zijn scootmobiel vele kilometers aflegde over alle begaanbare en minder begaanbare wegen. Soms kreeg je het idee dat hij zich de bestuurder waande van een krachtige trekker en dat offroad rijden toch moest kunnen, ook al was het wat nat. Weer en wind hielden hem niet tegen, wat af en toe tot penibele situaties leidde waar hij zelf niet echt van ondersteboven raakte.

Hij was betrokken en nieuwsgierig en altijd in voor een praatje waarbij hij meestal ook nog enige goedbedoelde adviezen paraat had. Als kritisch lid van onze vereniging stak hij zijn mening nooit onder stoelen of banken en liet dan ook duidelijk weten het niet altijd met de ingenomen standpunten eens te zijn. Het werd echter nooit echt persoonlijk en naderhand kon je altijd weer op een

mooië anekdote rekenen. Omdat hij enorm veel van de geschiedenis van het Gein en haar bewoners wist waren dat vaak interessante gesprekken.

Als zoon van een op Fort Nigtevecht gelegerde soldaat die boerderij Oostgein kon overnemen na daar eerst als boerenknecht te hebben gewerkt, heeft Klaas zijn hele leven in het Gein doorgebracht. Nadat hij het bedrijf had overgenomen was hij één van de eerste boeren die een ligboxenstal oprichtte, die nog steeds in gebruik is op Gein Zuid 26. Het bedrijf wordt inmiddels als boerderij Hartstocht voortgezet door één van zijn zoons, Henk met zijn vrouw Wilma. Klaas is met zijn vrouw ernaast gaan wonen waardoor hij altijd het wel en wee van zijn opvolgers kon blijven volgen. Dagelijks kon men hem dan ook op zijn scootmobiel het land in zien trekken voor zijn inspectieronde.

De laatste jaren werd het steeds lastiger voor hem te accepteren dat hij meer en meer afhankelijk werd en dat zijn machtige handen niet meer konden doen wat hij wilde. Zijn vrouw Martje en hun kinderen hebben hem liefdevol door die laatste fase heen begeleid en uiteindelijk goed afscheid van hem kunnen nemen. Na een laatste rondje over zijn geliefde boerderij maakte hij aansluitend zijn laatste rit door het Gein. Er stonden vele bewoners langs de dijk om hem eervol uit te zwaaien op weg naar zijn laatste rustplaats. Hij zal gemist worden.

Eric de Leeuw

Runderpest, een epidemie in de achttiende eeuw

Afgelopen september vond in de rooms-katholieke kerk een bijzondere gebeurtenis plaats. Een zilveren koetje werd na twee eeuwen opnieuw 'even' om de hals van het middeleeuwse Mariabeeld gehangen.

Het was in het midden van de 18de eeuw, een tijd van enorme sterfte onder het rundvee, dat de katholieke boeren in Abcoude een ex voto in de vorm van een koetje hebben laten maken om God te smeken een einde aan de heersende runderpest te maken. Zij hingen het door de Amsterdamse zilversmid Frederik van Stran(d)t II gemaakte kleinood

om het Mariabeeld in de rooms-katholieke gedoogkerk. Aan de uitgesleten plek is te zien dat vele handen eroverheen zijn gegaan.

Nu wij allen in de ban zijn van Covid-19, kunnen we ons nog beter voorstellen wat de runderpest in de 18de eeuw in ons dorp teweeg heeft gebracht. Niet alleen bij de boeren, die destijds de meerderheid van de bevolking vormden, maar ook bij de van hen afhankelijke ambachtslieden. En de grootgrondbezitters moesten vrezen dat hun pachters de pachtsom niet zouden kunnen betalen.

"Gods slaande hand" Prent door Jan Smit II uit 1745 - Rijksmuseum Amsterdam

Het virus van de runderpest heerste in de 18de eeuw overal in Europa. Drie periodes zijn in ons land te onderscheiden: 1713-1720, 1744-1765 en 1768-1786, waarbij de pieken van plaats tot plaats verschilden. Uit het archief van Abcoude-Baambrugge zijn aantallen van aan deze ziekte gestorven koeien overgeleverd; ook toen al zijn cijfers van overheidswege bijgehouden. Op 5 januari 1714 werden over de voorafgaande week 286 dode en 74 zieke koeien gemeld; een week later 153 en 63. En in de jaren 1744-1746 zijn er van 62 boeren meer dan 2200 koeien gestorven. Pastoor Van Aalst schrijft dat in 1744 onder de katholieke boeren in Abcoude 1121 koeien stierven en slechts 239 in leven bleven. Schrijnend was de situatie bij de weduwe van Jan Drost. In 1744 had zij 25 koeien. Bij haar had de ziekte nog niet toegeslagen en zij kocht er 14 bij. Maar in 1745 stierven er 37 en hield zij er twee over. In 1746 kocht zij weer 15 nieuwe koeien, maar van de 17 stierven er weer 13. In zijn brieven aan zijn broer Arnout, boekhouder van de Wisselbank in Amsterdam en eigenaar van de buitenplaats Middelwijk aan de zuidzijde van het Gein, recht tegenover de Broekzijdse molen, heeft Nicolaas Elias vanuit Schiedam het meer dan eens over deze ziekte onder de koeien. Zo schreef hij op 15 november 1744 dat hij 'bekommerd' was over zijn pachter en diens buurman, bij wie de pest was uitgebroken. Behalve echt medeleven zal bij hem de angst hebben meegespeeld de pachtsommen te zullen mislopen. Het was dan ook volgens hem beter de pachtsom te verlagen dan nieuwe

koeien aan te schaffen omdat deze toch maar weer zouden sterven. Maar, zo ging Nicolaas verder, het was onbegrijpelijk hoe traag de boeren waren om maatregelen te nemen omdat zij elkaar wijs maakten dat die toch geen effect hadden. En als hij hen dan vroeg of zij boeren kenden bij wie deze maatregelen vruchteloos waren gebleken, dan zeiden zij dat zij die niet kenden. Desondanks bleven ze erbij dat het toch niet zou helpen.

Wat waren die maatregelen van destijds? De Republiek kende geen centraal gezag, zodat de optie het slachten van alle dieren in een besmette stal, wat in Engeland en de Zuidelijke Nederlanden effect had, hier onmogelijk was. De boeren waren hier trouwens ook op tegen. Wel kwam er van tijd tot tijd een gewestelijk transport- en importverbod. Veemarkten werden verboden. De gestorven dieren moesten diep in de grond en op afstand van de bewoning worden begraven. Voor Nicolaas Elias was het duidelijk dat hygiëne in en luchten van de stallen belangrijk was.

Het is goed voor te stellen dat de boeren zich verzetten tegen draconische maatregelen, het vee vormde immers hun kapitaal. Het werd als een straf van God gezien, waartegen men niets kon of mocht ondernemen. Slechts bidden of een ex voto laten maken kon helpen. Dank-, boete- en bededagen werden daarom door de gewestelijke overheden uitgeroepen.

In 1745 verscheen een prent van Jan Smit II: *Gods slaande hand over Nederland door de pest-ziekte onder het rund vee* (zie illustratie). Er hoort een lang onderschrift bij met daarin de zinsnede "De koeien roepen ons toe met hun gekerm: wij dragen de straffen en gy de gevolgen daarvan". Betoogd wordt dat God wraak wilde nemen op onboetvaardig, Godloos Nederland, waar men de ogen sloot voor begane zonden. Als de koeien maar veel melk gaven, dan bekommerden de mensen zich nergens over. De prent moest een waarschuwing zijn om niet na de boetedag de stem van weelde en overdaad weer de overhand te laten krijgen. Gewaarschuwd wordt tegen het verkopen van vlees van gestorven dieren als ware het gezond vlees. De deftige dame, en de heer die naar boven wijst, vertegenwoordigen de overheid – de regenten – die om het bestwil van de boerenstand de maatregelen heeft afgekondigd. De schout op de voorgrond van de prent spoort de mensen aan zich aan de maatregelen te houden. Hoezeer de ziekte ook toesloeg en kennis over bestrijding nagenoeg ontbrak, het lijkt alsof de vee-stapel zich vaak redelijk snel herstelde. Tijdens de uitbraak hielden de boeren bijvoorbeeld niet veel kalveren aan, maar daarna deed men dat wel, waardoor betrekkelijk vlug het aantal koeien weer op peil was. Bovendien bleken jonge dieren minder besmettelijk te zijn. In andere gevallen werden de kalveren vetgemest om aan de groeiende vraag naar rundvlees te voldoen. Dat waren de maatregelen die de boeren zelf ter harte namen.

Het geloof in de straffende hand van God weerhield verschillende dominees niet zich met de bestrijding van de runderpest bezig te houden. Deze predikanten beoefenden de natuurwetenschap met een religieus oogmerk om door bevordering van nuttige natuurkennis God als Schepper te eren. Tussen 1755 en 1779 experimenteerden 36 theologen, medici en chirurgijns met inenting van het vee. Zij baseerden zich op de in Engeland ontwikkelde methode om vooral kinderen in te enten met smetstof – inoculatie – tegen de pokken.

De grootste bekendheid kregen de proefnemingen van de Groningse boer Gerrit Reinders. Deze onderkende echter de aarzelingen tegen inenten, die er waren: bléven de runderen wel immuun en tastte het de gezondheid van het vee niet aan? Reinders, inmiddels volksvertegenwoordiger geworden, zag de risico's en pleitte voor een combinatie van vaccineren en ontruimen van besmette stallen. In 1798, toen Nederland een eenheidsstaat geworden was, werd een wet aangenomen om besmet en verdacht vee af te kunnen maken.

De boeren die in 1744 opgave hadden gedaan van de aantallen gestorven koeien kregen van de overheid een verlaging van de belasting. In 1799 kwam er een Veefonds waaraan alle veehouders moesten

bijdragen en waaruit schadeloosstelling betaald werd, want ziekte onder het vee was en is nog lang niet uitgebannen.

Marijke Carasso-Kok

Bronnen en literatuur

P.C.M. Hoppenbrouwers, 'Geen heer, geen boer: de bemoeienissen van Johannes le Francq van Berkhey met de Hollandse landbouw', *Holland, regionaal-historisch tijdschrift* 18 (1986) 130-147

Erik Jan Tjalsma en Ronald Rommes, 'Dominees en de runderpest in de tweede helft van de 18de eeuw', *Argos, Bulletin van het Veterinair Historisch Genootschap* 59 (2018) 356-363

Regionaal Archief Vecht en Venen, Dorpsarchief Abcoude Baambrugge, inv.nr. 21, bijlagen bij de rekeningen en inv.nr. 43

Stadsarchief Amsterdam, toegang 172, inv.nr. 2.8.2.1 (brieven Nicolaas Elias)

Het middeleeuwse beeld van Maria met het koetje
Foto Peter Karthaus, 2020

Schaatsen op het Gein

De op één na mooiste manier om het Gein te beleven is vanaf het water. En de mooiste manier is vanaf het ijs. Dat laatste is alweer een tijd geleden: het wil niet meer zo met het winterweer. Ook vriest het Gein niet meer zo goed dicht.

Honderd jaar geleden was dat wel anders. Als er ijs lag waren er allerlei vormen van vertier. In 1909 werd in de toenmalige gemeente Weesperkarspel de ijsclub Gein en Omstreken opgericht. Die onderhield banen op het ijs aan de kant van Geinbrug (het latere Driemond). Hardrijden werd er maar weinig gedaan in de eerste helft van de vorige eeuw. Het was vooral zwieren en rondschaatsen, en er werd gepriksleed. Er waren toen nog verschillende café's langs het Gein, en die hadden allemaal een eigen verlicht baantje. Bij de uitspanning 't Schone Gein, op Gein Noord, kon je je in de jaren '40 melden voor het ringsteken op het ijs. Verder waren er vooral korte baanwedstrijden georganiseerd.

Het was niet alleen maar ijspret. Op last van de brandweer moest er bij elke boerderij een bijt open gehouden worden, voor als er bluswater nodig was. Ook zakte er wel eens iemand door het ijs heen. Bij veel boerderijen lag daarom een ladder en een touw klaar, om drenkelingen snel uit het water te kunnen halen. En dan had je nog de beurtschipper, die koeien op kwam halen bij de boerderijen. Daar voer hij mee naar de markt in Purmerend. Als hij met zijn boot door het ijs heen voer kon hij vanaf de kant bekogeld worden.

Na 1950 kwam er meer belangstelling voor het langebaan rijden, ook doordat Nederland daar internationaal succesvol in was. In 1954 werd een echte Geinmarathon over 20 kilometer georganiseerd. Twee keer heen en weer van Geinbrug naar Abcoude. De winnaar was Arie van Schaik. Er waren (en zijn) ook een paar echte schaatsfami-

lies aan het Gein, zoals de familie Snoek en Van den Bosch. De volgende generaties schaatsen nog steeds, maar dan vooral op de kunstijsbaan. Jur van den Bosch deed samen met zijn broer Cor mee aan de beroemde en beruchte Elfstedentocht van 1963. Onderweg naar Leeuwarden besloten ze dat ze het beste voor de wedstrijd in konden schrijven, anders mochten ze pas zo laat starten. De twee broers reden de tocht uit, en arriveerden anderhalf uur na Reinier Paping. Een hele prestatie!

De ijsclub Gein en Omstreken bestaat nog steeds, maar na 1970 kreeg de vereniging een eigen ijsbaan in Driemond. En in latere jaren vroom vooral het noordoostelijk deel van het Gein steeds moeilijker dicht. Dat komt niet alleen door de klimaatverandering, maar ook door de steeds intensievere scheepvaart op het Amsterdam-Rijnkanaal. Omdat de sluis in Driemond open staat komt er heel veel waterbeweging in de richting van de Gaasp en het Gein. Dat is slecht voor de ijsvorming. Zelfs bij vorst kan het ijs dan weer dunner worden. Het is op te lossen als tijdens vorst de noodstuw bij Driemond gesloten wordt. Tijdens de dijkverhoging langs het Gein had het waterschap daar wel oren naar. Laten we ze er nog maar eens aan herinneren!

Met dank aan Jur van den Bos, Tom Snoek (verhalen) en Ton Pepping (foto's). Bart Vreeken

De nieuwe stal van Hans van Lint

Een opvallende nieuwkomer bij de hoek van de Indijkweg en Gein Zuid is de nieuwe stal van Hans van Lint. Opvallend vanwege de afwijkende vorm, tenminste, als je de stal vergelijkt met de andere nieuwe stallen langs het Gein. Van Lint heeft goed om zich heen gekeken voordat hij koos voor dit type stal. En het moet gezegd worden, eenmaal binnen word je verrast door de ruimtelijke werking van het boogvormige plafond en het vele licht dat door het lichtgewicht materiaal, een soort zeildoek, naar binnen valt. Een groter contrast met de oude stal is bijna niet mogelijk.

De oude grupstal en een hooiberg stonden er al toen de vader van Hans na de oorlog vanuit Utrecht naar Abcoude verhuisde. Een woonhuis was er niet dus hij sliep boven de koeien. In die tijd werkte hij als knecht bij Van Zuijlen op Gein Zuid. Pas in 1952 bouwde hij zijn huis en startte zijn bedrijf met 24 koeien. Later, in 1974, werd er een ligboxstal gebouwd.

In 1995 nam Hans het bedrijf van zijn vader over. Al ruim tien jaar geleden vatte Hans het plan op om een moderne stal met meer ruimte, licht en lucht, te bouwen. Die stal moest dan 500 meter verderop komen, langs de Indijkweg richting Baambrugge. De provincie gaf echter geen vergunning af, en dus vroeg Hans in 2016 vergunning voor een stal op de huidige locatie. Die vergunning werd eindelijk verleend en op 3 mei 2019 werd begonnen met het slopen van de oude stal, waarna de eerste spa de grond in kon. Op 20 oktober, dus al na zes maanden, konden de koeien de nieuwe stal in gebruik nemen. Een half jaar later werden ook de schuren vervangen door nieuwbouw.

De stal is voorzien van de laatste technische snufjes. De tachtig melkkoeien vinden zelf de weg naar de DeLaval melkrobot (het Vrijwillig Melksysteem) en op een scherm kun je precies volgen hoeveel melk elk dier geeft. Alles gaat automatisch. De melkbekers worden door de robotarm, die voorzien is van een 3D camera, na automatische reiniging om de speen geplaatst.

Daarna wordt de melk, die onderweg al wordt gekoeld, naar de melkkoeltank gepompt.

Aan het welzijn van de dames is veel aandacht besteed. In de stal is een koeborstel geplaatst waar ze zich aan kunnen schuren als ze jeuk hebben. Tevens bevordert dat de bloedsomloop. Het boxstrooisel waarin ze liggen is de droge fractie die overblijft nadat de mest gescheiden is door een mestscheider. Dit materiaal is volkomen reukloos en aangenaam zacht. Door deze kringloop hoeft geen strooisel meer aangevoerd te worden.

Onder de stal bevindt zich de mestkelder. De mest wordt daar, middels een mestrobot die door de gangen rijdt, in de roosters geschoven.

Deze nieuwe stal is een wonder van techniek en doet de vraag rijzen wat de toekomst in technisch opzicht nog meer in petto heeft?

GJW

Paddenstoelen langs het Gein

Een paddenstoel is het vruchtlichaam van een schimmel (zwam). Paddenstoelen vormen maar een klein deel van een (veelal onzichtbaar) netwerk van schimmeldraden. Je komt ze niet alleen in bossen tegen, maar ook in andere habitats, zoals graslanden en duingebieden. Grofweg kunnen paddenstoelen worden ingedeeld aan de hand van hun ecologische functies:

A. Saprofieten breken dood organisch materiaal af, zoals dood hout of afgevallen blad.

B. Parasieten ontwikkelen zich ten koste van levende organismen.

C. Symbionten leven samen met de wortels van fotosynthetiserende planten en mossen. De schimmel transporteert mineralen en water vanuit de bodem naar de wortels, "in ruil voor" koolstof en energie.

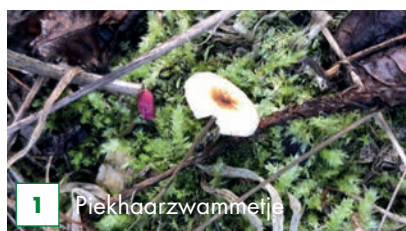
Ik heb deze herfst langs het Gein (van het spoor tot de Wilhelminabrug) een aantal interessante representanten van deze groepen gevonden. Zie foto's en het kaartje met de vindplaatsen van 14 verschillende soorten.

Groep A - (5) Gewone oesterzwam, (6) glimmer-inktzwam en (13) viltig judasoor groeien op dode bomen en struiken, voeden zich met dit afstervende hout en tasten geen gezond hout aan. Ook grondpaddenstoelen kunnen van afgestorven materiaal leven, zoals langs het Gein het **(1) piekhaarzwammetje** en de **(14) geschubde inktzwam**.

Groep B - (2) Eikhaas, (4) zwavelzwam, (7) platte tonderzwam, (8) zadelzwam en (11) sombere honingzwam groeien op levend hout en tasten dus gezond hout aan. Soms zijn ze ook aanwezig op dood hout.

Groep C - (3) Krulzoom, (9) witte kluifjeszwam, (10) zilvergrijze ridderzwam en (12) harde populierienboleet leven in symbiose met de wortels van bomen/planten.

Ellen van Donk

1 Piekhaarzwammetje

2 Eikhaas

3 Krulzoom

4 Zwavelzwam

6 Glimmerinktzwam

5 Gewone oesterzwam

7 Platte tonderzwam

8 Zadelzwam

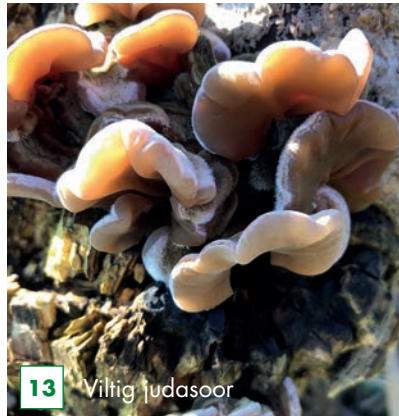
9 Witte kluijeszwam

11 Sombere honingzwam

12 Harde populierenboleet

13 Viltig judasoor

14 Geschubde inktzwam

10 Zilvergrijs ridderzwam

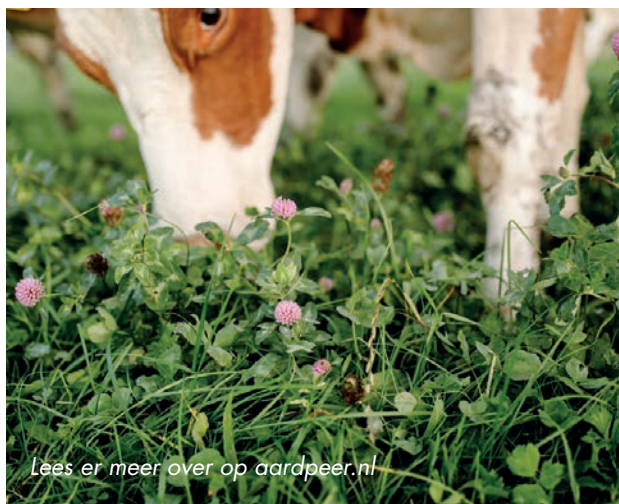

Aardpeer, samen voor grond

Grond is in Nederland ontzettend duur. Een startende boer zonder eigen (geërfde) grond kan eigenlijk geen rendabel bedrijf beginnen. Tegelijkertijd zijn er steeds meer stoppende boeren zonder opvolger, die hun bedrijf en land verkopen aan de hoogste bidder. Vaak moet de koper van de grond de investering dan door intensief landgebruik terugverdienen. Wij presenteren Aardpeer, een fonds voor grond. Aardpeer is een samenwerking tussen Stichting BD Grondbeheer, Stichting Herenboeren NL, Stichting Wij.land en Triodos Regenerative Money Centre, organisaties die voortdurend streven naar het verbeteren van onze leefomgeving. Het fonds moet meer natuurinclusief landgebruik mogelijk maken en draagt bij aan een transitie naar een volhoudbaar landbouw- en voedselsysteem. Dit doen we door grond aan te kopen en te verpachten op basis van

een eerlijke pacht prijs die gebaseerd is op het voortbrengend vermogen van de grond, in plaats van de marktwaarde. Daarmee scheppen we ruimte voor boeren die intrinsiek gemotiveerd zijn om natuurinclusief te gaan boeren. Kapitaal wordt aangetrokken als maatschappelijke belegging en geeft investeerders de mogelijkheid om naast een (zeer bescheiden) financieel rendement een positief effect te hebben op landbouw, natuur en landschap.

Voor Aardpeer is toegang tot grond de sleutel om de transitie naar een duurzaam voedselsysteem in gang te zetten en te versnellen. Een van de grootste obstakels voor natuurinclusieve bedrijven is het vinden van betaalbare landbouwgrond. Voor veel boeren zijn de huidige prijzen te hoog; de opbrengsten staan niet in verhouding tot de waarde van de grond.

Lees er meer over op aardpeer.nl

Ook voor de boeren in het westelijk veenweidegebied, het werkgebied van Wij.land, staat de toegang tot meer grond vaak een transitie naar een meer natuurvriendelijke landbouw in de weg. Als deze boeren de beschikking zouden hebben over meer grond, zouden zij hun koeien meer dagen per jaar buiten kunnen laten grazen. Ook zouden zij grasland dat minder geschikt is voor weidegang, kunnen omvormen naar natuur.

Het doel van Aardpeer is om de transitie naar natuurvriendelijke landbouw te versnellen door partijen te vinden die grond ter beschikking stellen of die geld

aantrekken waarmee deze grond kan worden aangekocht. De aangekochte grond wordt vervolgens tegen een eerlijke prijs verpacht aan natuurgedreven boeren.

Eén van de partners van Aardpeer, Stichting BD Grondbeheer, zorgt ervoor dat belangstellenden en investeerders obligaties kunnen kopen waarmee grond kan worden aangekocht. Zo kan iedereen helpen om grond voor de komende 7 generaties gezond te maken en te houden.

Ontvangt u al Nieuwsmail?

Als lid van Spaar het Gein ontvangt u twee keer per jaar automatisch deze papieren Nieuwsbrief. Daarnaast kunt u ook een aantal malen per jaar de gratis digitale Nieuwsmail ontvangen. Het enige dat u daarvoor moet doen is uw naam en emailadres invullen in de invulveldjes in de rechterkolom op www.spaarhetgein.nl.

U wordt dan bijvoorbeeld geïnformeerd over actuele berichten die niet kunnen wachten op de volgende papieren Nieuwsbrief. Of bijvoorbeeld over de eerstvolgende knotactiviteit. Of over een peiling die we onder de leden willen houden.

Het bestuur van Spaar het Gein

Voorzitter/penningmeester

Rien Leemans • tel: 06 - 40322336
rienleemans@chello.nl of info@spaarhetgein.nl
 IBAN: NL86 TRIO 0198 5295 54
 t.n.v. Vereniging Spaar het Gein

Secretaris:

Eric de Leeuw • Gein Zuid 24 • 1391 JE Abcoude
 tel. 06 - 52656507 • eric.de.leeuw@hetnet.nl

Overige bestuursleden:

Tom Snoek • tel: 0294 - 283401
snoek.mariahoeve@rumaweb.nl

Christian van den Anker • tel: 06 - 54725462
christian_van_den_anker@hotmail.com

Gerbrand Schuurman • tel: 06 - 24140204
gerbrand@loonbedrijfschuurman.nl

Hans van Kessel • tel: 06 - 22109449
hvankessel@belcentralemail.nl

De Nieuwsbrief van de vereniging Spaar het Gein verschijnt tweemaal per jaar en wordt gratis aan de leden toegezonden. Lezers zijn van harte uitgenodigd om kopij in te zenden. Wij denken aan stukjes over onderwerpen die te maken hebben met de geschiedenis, de actuele situatie of de toekomst van het Gein. Voor het samenstellen en bijhouden van een archief willen wij graag beschikken over allerlei materiaal, geschreven teksten, dia's of foto's.

Redactie:

Gay Jannette Walen
 Stationsstraat 22 • 1391 GP Abcoude
 tel. 0294 - 284850 • walenjgg@kpnmail.nl

Tjebbe de Boer
 Papehof 59 • 1391 BE Abcoude
 tel. 06 - 52401027 • tjebbefdeboer@gmail.com

Vormgeving:

Pier 19 Grafisch ontwerpers Utrecht, Theo Snoek

Foto's:

pag. 1/3 Gay Jannette Walen • pag. 5 fam. den Hartog • pag. 6 Prent door Jan Smit II uit 1745 Rijksmuseum Amsterdam • pag. 7 Peter Karthaus 2020 pag. 9 Gay Jannette Walen • pag. 10/11 Ellen van Donk • pag. 12 M. Annema